

Секція 2.
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МАГІСТРІВ
У ПРОЦЕСІ ЇХ ПІДГОТОВКИ

Михайлюк О.Л.
к.е.н., доцент

ПОСИЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ
МАГІСТРІВ ТА НАПИСАННІ ДИПЛОМНИХ РОБІТ

Погіршення стану довкілля, зменшення тривалості життя мешканців України, погіршення фінансового стану економіки пов'язано з нехтуванням на державному рівні екологічних проблем. Сфера освіти, яка покликана готувати всебічно підготовлених економістів, в тому числі з екологічним мисленням, нажаль, цьому не виняток.

Головними причинами, що призвели до критичного стану довкілля є: застаріла технологія виробництва та обладнання; високий рівень концентрації промислових об'єктів; відсутність належних природоохоронних систем і належного правового та економічного механізмів.

В Україні економічні важелі екологічної політики прописані тільки на папері і майже не мають практичного застосування. Дослідники Організації економічного співробітництва та розвитку дійшли до висновку про відсутність негативного впливу більш жорстких заходів екологічного регулювання на економічне зростання.

На даний час у країнах ЄС широко застосовують близько 370 видів екологічних податків. Відповідно до цільового спрямування їх поділяють на: податки, які переважно призначені для покриття екологічних витрат; податки, що стимулюють екологічну поведінку економічних агентів (виробників і споживачів); податки, що виконують переважно фіскальну функцію для подальшого фінансування природоохоронних заходів

Незважаючи на те, що в Україні так і не відновлено обсяги промислового виробництва 1990 року, антропогенне та техногенне навантаження на

навколишнє природне середовище в кілька разів перевищує відповідні показники у розвинених країнах.

Згідно Концепції екологічної освіти України, затвердженої у 2001 році [1] «в навчальних планах всіх ВНЗ (які не готують фахівців-екологів) на бакалаврському рівні необхідно передбачити курс екології, який би включав необхідні теоретичні і практичні аспекти, а також відповідні кожному окремому ВНЗ курси з блоку прикладних екологічних дисциплін (можливо, у блоці вибіркових професійно-орієнтованих дисциплін). Для цього в навчальних програмах ВНЗ одним з обов'язкових курсів лекцій має бути курс "Основи екології" (базові екологічні знання), а також курси блоку "Прикладна екологія" (залежно від профілю ВНЗ - "Агроекологія", "Урбоекологія", "Ландшафтна екологія", "Військова екологія", "Геоєкологія", "Екологічні проблеми енергетики", "Екологічні проблеми транспорту", "Екологічне право", "Економіка природокористування" тощо).

В освітньо-професійних програмах підготовки бакалавра, спеціаліста та магістра необхідно передбачити викладання наступних професійно-орієнтованих дисциплін: ... "Екологічний аудит", "Екологічний менеджмент", "Управління екологічною безпекою", "Економіка природокористування і природоохоронної діяльності" ... тощо.»

Формування екологічного мислення – одне із завдань сфери освіти, але ще з радянських часів воно носило суто декларативний характер, а у роки незалежності і зовсім ігнорувалося.

Вища, а тим паче економічна освіта, має до цього питання пряме значення, проте у програмах підготовки економістів з кожним роком екологічна складова займає все менше місця.

Має місце парадокс: екологічні проблеми у країні зростають, а екологічна підготовка у ВНЗ економічного спрямування зменшується. Тобто, про загальний стан економічних наслідків при не вирішенні екологічних проблем у державі студенти-економісти мають досить уявне поняття. Досить важко очікувати, що такі фахівці, ставши через деякий час керівниками банків,

підприємств або фірм схвально будуть відноситися до впровадження чи фінансування природоохоронних програм.

Неодноразово в ОНЕУ робилися спроби залучити екологічну складову до написання дипломних робіт магістрів і спеціалістів. У зв'язку з підвищеними темпами євроінтеграції України, на часі актуальним є вивчення питань щодо проведення екологічного страхування і екологічного аудиту об'єктів господарської діяльності, сертифікація за стандартами **ISO-14000**. Основи цих знань студенти отримують під час вивчення курсу «Екологічний менеджмент».

Висновки та пропозиції:

Необхідно вибудувати послідовність в екологічній освіті економістів через посилення інтеграції теоретичних знань, починаючи з обов'язкових дисциплін «Основи екології» або «Екологія»; під час викладання дисциплін «Економіка підприємства», «Регіональна економіка», «Національна економіка» тощо і закінчуючи спеціальними дисциплінами екологічного спрямування: «Економіка природокористування», «Екологічний менеджмент», «Екологічна експертиза проектів», «Екологічний аудит» тощо.

Таким чином, для створення комплексної системи екологічної підготовки економістів, необхідно:

- ввести на перших курсах усіх форм навчання на усіх спеціальностях загальний курс «Основи екології»;
- ввести на четвертому або п'ятому курсах дисципліни «Економіка природокористування» чи «Екологічний менеджмент»;
- доповнити зміст тексту дипломних робіт спеціалістів та магістрів розділами на кшталт: «оцінка екологічного ризику ...», «оцінка ефективності природоохоронних заходів ...», «оцінка ефективності природоохоронних витрат ...», «оцінка екологічних збитків ...» тощо.

Список використаних джерел:

1. Про концепцію екологічної освіти в Україні. Рішення Колегії Міністерства освіти та науки України № від 13/6-9 від 20.12.2001 // «Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України». – № 7, квітень, 2002 р. – Вип. 7. – С. 3-23.